

JAARSTUKKEN 2017

STICHTING COLLECTIEFONDS

FRIES MUSEUM

Opgesteld door: R.Pel
Datum opmaak: 05-02-2018

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1 Verslag

1.1 Oprichting en doelstelling	4
1.2 Vrijstelling successie- en schenkingsrecht	4

2 Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2017	7
2.2 Exploitatierekening over 2017	9
2.3 Kasstroomoverzicht over 2017	10
2.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	11
2.5 Toelichting op de balans	12
2.6 Toelichting op de exploitatierekening	14
2.7 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	15

3 Overige gegevens

3.1 Vaststellen jaarrekening	16
3.2 Resultaatbestemming	17
3.3 Gebeurtenissen na balansdatum	18

Bijlage: Financieel jaaroverzicht betalen en sparen Rabobank 2017 St. Collectiefonds
Financieel jaaroverzicht 2017 St. Collectiefonds ING

1. VERSLAG

1.1 Oprichting en doelstelling

Stichting Aankoop- en restauratiefonds Fries Museum is opgericht op 9 juni 1978 en is gevestigd op de Turfmarkt 11, 8911 KS te Leeuwarden. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Friesland in het stichtingenregister onder nummer 41000373.

Op 1 september 2008 zijn de statuten gewijzigd en is de naam van de stichting gewijzigd in Stichting Collectiefonds Fries Museum.

Stichting Collectiefonds Fries Museum heeft ten doel:

De aankoop en zo nodig restauratie van museumvoorwerpen, voor zover niet subsidiabel, ten behoeve van de stichting genaamd: Stichting Het Fries Museum, welke stichting is gevestigd te Leeuwarden.

Het vermogen van de stichting zal worden gevormd door subsidies, donaties en hetgeen de stichting door erfstelling, legaat, schenking of op enigerlei andere wijze verkrijgt.

Bestuur

In 2017 had het bestuur de volgende samenstelling:

- K.J.R. Callens, voorzitter
- T. Faber, secretaris
- R. Pel, penningmeester

Toezicht

In het verslagjaar is viermaal een vergadering van de Raad van Toezicht geweest. In de vergaderingen van de Raad van Toezicht zijn de jaarstukken 2016 beoordeeld en goedgekeurd.

Samenstelling Raad van Toezicht 2017 inclusief data van aan- en aftreden:

Raad van toezicht			
Stichting Beheer Fries Museum/Keramiekmuseum Prinsessehof			
<u>Rooster van aftreden</u>			
Naam	Termijn	Aantreden	Einde termijn
De heer drs. K.J. Storm (vz)	1ste	mrt-14	mrt-18
Mevrouw L. Vos MSM	1ste	mrt-15	mrt-19
Mevrouw H.C. Alberdingk Thijm	3de	okt-07	okt-19
De heer R. Mulder	3de	sep-09	sep-21
De heer prof. dr. R.E.O. Ekkart	2de	dec-13	dec-21
De heer drs. C. Groeneveld	1ste	mrt-15	mrt-19
De heer ir. J.W.G. Vernooij	1ste	mrt-16	mrt-20
Mevr. mr. D. Kingma	1ste	mrt-16	mrt-20

Statutair worden de leden voor ten hoogste 4 jaar benoemd en zijn na afloop van een zittingsperiode tweemaal herbenoembaar. De Raad van Toezicht bestaat uit ten minste 5 en ten hoogste 9 leden.

1.2 Vrijstelling successie- en schenkingsrecht

Stichting Collectiefonds Fries Museum is door de Belastingdienst in de beschikking d.d. 14 januari 1998, met kenmerk nr. 213, aangewezen als een museum waarvan de collectie van nationaal of regionaal cultureel belang is, in de zin van artikel 32, eerste lid, onderdeel 11 en artikel 33, eerste lid, onderdeel 13 van de Successiewet 1956. Door de aanwijzing zijn verkrijgingen door de stichting geheel vrijgesteld van successie- en schenkingsrecht.

2. Jaarrekening

2.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2017 – na resultaatbestemming

	31.12.2017		31.12.2016	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Financiële activa				
Klimspaardeposito	0		0	
		0		0
Vorderingen				
Nog te ontvangen bedragen	1.485		2.818	
		1.485		2.818
Liquide middelen				
Rabobank rekening-courant	17.381		34.444	
Rabobank VermogenSparen	322.157		319.764	
Rabobank Doelreserveren	87.744		87.413	
ING zakelijke rekening	364		0	
ING Kwartaalspaarrekening	749.613		749.739	
		1.177.259		1.191.360
		<u>1.178.744</u>		<u>1.194.178</u>

2.2 EXPLOITATIEREKENING OVER 2017

	2017	2016
	€	€
Baten		
Legaten	0	0
Interest	1.765	4.199
Overige baten	0	0
	<u>1.765</u>	<u>4.199</u>
Lasten		
Aankopen/restaurants	17.000	0
Collectiekosten algemeen	0	0
Accountantskosten	0	0
Standaard bankverklaringen	0	0
Bankkosten	199	182
Overige lasten	0	0
	<u>17.199</u>	<u>182</u>
EXPLOITATIERESULTAAT	<u>- 15.434</u>	<u>4.017</u>

2.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2016

	2017	2016
	€	€
I Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	-15.434	4.017
Afschrijvingen op vaste activa	0	0
Mutatie voorzieningen	0	0
<i>Bruto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-15.434	4.017
Mutatie vorderingen	1.333	78.649
Mutatie kortlopende schulden	0	0
<i>Netto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-14.101	82.666
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in financiële activa	0	0
Desinvesterings in financiële activa	0	0
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	0	0
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutaties Eigen Vermogen	0	0
Ontvangsten uit langlopende schulden	0	0
Aflossingen uit langlopende schulden	0	0
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	0	0
Mutatie liquide middelen (I + II + III)	-14.101	82.666
Liquide middelen einde boekjaar	1.177.259	1.191.360
Liquide middelen begin boekjaar	1.191.360	1.108.694
Mutatie liquide middelen	-14.101	82.666

2.4. GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar. De jaarrekening is opgesteld op basis van eigen grondslagen. De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten.

Financiële activa

De financiële activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde met uitzondering van de effecten. De effecten worden gewaardeerd tegen de marktwaaarde per balansdatum.

Vorderingen

De vorderingen en overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, indien noodzakelijk onder aftrek van een voorziening wegens mogelijke oninbaarheid van vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, ongeacht of ze tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid. Baten worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum gerealiseerd zijn. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor balansdatum, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

2.5 TOELICHTING OP DE BALANS

Nog te ontvangen bedragen

	31.12.2017	31.12.2016
	€	€
Rente ING kwartaalspaarrekening	95	94
Rente Rabobank spaarrekeningen	1.390	2.723
	<u>1.485</u>	<u>2.818</u>

Liquide Middelen

Alle banktegoeden staan vrij ter beschikking.

Eigen Vermogen

	boekwaarde 31.12.2016	bestemming resultaat	boekwaarde 31.12.2017
	€	€	€
Algemene reserve (basis)	1.100.000	0	1.100.000
Bestemmingsreserve Aankopen en Restauraties	94.178	-15.434	78.744
	<u>1.194.178</u>	<u>-15.433</u>	<u>1.178.744</u>

Bestemmingsreserves kunnen uitsluitend worden aangewend ten behoeve van de door het bestuur vastgestelde doelstelling.

Algemene Reserve

De in 2003 ontvangen nalatenschap van mevrouw M.J. Renssen biedt de stichting de mogelijkheid jaarlijks een aanzienlijke en constante stroom van vermogensopbrengsten te genereren. Voorwaarde hiervoor is dat de algemene reserve tot een bedrag van € 1.391.642 in stand wordt gehouden. In 2015 heeft het bestuur besloten het stamkapitaal te bepalen op € 1.100.000.

De ontvangen donaties, legaten, giften en opbrengsten uit afstoting van collectieonderdelen of objecten van het Fries Museum worden jaarlijks toegevoegd aan de algemene reserve. Daarmee groeit de algemene reserve met de niet-vermogensopbrengsten.

Bestemmingsreserve Aankopen en Restauraties

Met ingang van het boekjaar 2004 wordt jaarlijks het saldo van de vermogensopbrengsten onder aftrek van de aan het Fries Museum verstrekte bijdragen en overige kosten aan de bestemmingsreserve Aankopen en Restauraties toegevoegd. Hiermee is jaarlijks voor aankopen en restauraties een bedrag beschikbaar ter grootte van de vermogensopbrengsten van dat jaar plus het saldo van de bestemmingsreserve.

2.6 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

Interestbaten

	2016	2015
	€	€
Rente ING kwartaalspaarrekening	375	1.475
Rente Rabobank VermogenSparen	1.308	2.393
Rente Rabobank Doelreserveren	82	331
	<u>1.765</u>	<u>4.199</u>

2.7 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Niet van toepassing

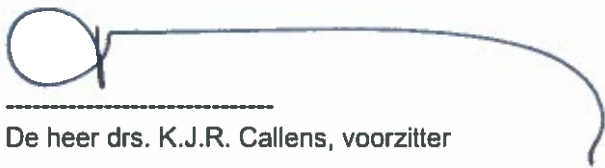
3. OVERIGE GEGEVENS

3.1. VASTSTELLEN JAARREKENING

Vaststelling jaarrekening 2017 bestuur

Het bestuur heeft de jaarrekening vastgesteld op 17-05-2018

Ondertekening

De heer drs. K.J.R. Callens, voorzitter

Goedkeuring Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in de vergadering van 25-6-2018 de jaarrekening goedgekeurd.

Ondertekening

Dhr. drs. H.H. Apotheker, voorzitter

3.2. RESULTAATBESTEMMING

De statuten bevatten geen specifieke voorschriften omtrent de resultaatbestemming.

Het voorstel is om een bedrag van € 15.433 ten laste van de algemene reserve aankopen en restauraties te brengen.

3.3 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Niet van toepassing

Financieel Jaaroverzicht 2017

Rabobank

Mocht u nog vragen hebben kijk dan op
www.rabobank.nl en kies voor Nieuws
 of neem contact op met onze bank.

Postbus 769, 8901 BN Leeuwarden

Telefoon (058) 244 55 66

E-mail particulieren.lnw@rabobank.nl

STG. COLLECTIEFONDS FRIES MUSEUM
 POSTBUS 1239
 8900 CE LEEUWARDEN

Datum 12-01-2018

Pagina 1

Onze referentie 2011727

Geachte klant,

Hierbij ontvangt u een Financieel Jaaroverzicht over het afgelopen jaar met de gegevens van uw rekeningen en eventuele financieringen. Deze informatie kunt u gebruiken bij het invullen van uw belastingaangifte.

Als tegoeden op de rekeningen onder het depositogarantiestelsel vallen, wordt dat per rubriek vermeld en treft u bij dit Financieel Jaaroverzicht één of meerdere informatiebladen aan.

Meer informatie over het depositogarantiestelsel kunt u vinden op www.rabobank.nl/dgs-zakelijk.

Hier vindt u ook de voorwaarden voor uitkering onder het depositogarantiestelsel.

Als u verzekeringen of beleggingen heeft, ontvangt u hiervan aanvullende jaaropgaven.

Met vriendelijke groet,

Rabobank Leeuwarden-Noordwest Friesland

Betalen

De tegoeden op de rekeningen in deze rubriek vallen onder het depositogarantiestelsel. Zie voor meer informatie het 'Informatieblad depositogarantiestelsel (DGS)' van de Coöperatieve Rabobank U.A.

NL37 RABO 0131 9065 85 EUR Zakelijke rekening	
Saldo 01-01-2017	: 34.443,58 C
Saldo 31-12-2017	: 17.380,75 C
Door u ontvangen rente in 2017	: 0,00
Door u betaalde rente in 2017	: 0,00

Sparen

De tegoeden op de rekeningen in deze rubriek vallen onder het depositogarantiestelsel. Zie voor meer informatie het 'Informatieblad depositogarantiestelsel (DGS)' van de Coöperatieve Rabobank U.A.

NL85 RABO 1097 6114 34 EUR Rabo VermogenSparen	
Saldo 01-01-2017	: 319.764,17 C
Saldo 31-12-2017	: 322.157,37 C
Door u ontvangen rente in 2017	: 2.393,20

NL39 RABO 3160 6844 07 EUR Rabo DoelReserveren	
Saldo 01-01-2017	: 87.413,33 C
Saldo 31-12-2017	: 87.744,10 C
Door u ontvangen rente in 2017	: 330,77

STICHTING COLLECTIEFONDS FRIES MUSEUM
POSTBUS 1239
8900 CE LEEUWARDEN
<0071716677721-3GNP105-77/24-SND

Afschrift Zkl Kwartaalrekening

Rekeningnummer/IBAN		Pagina	Volgnr.
NLO5 INGB 0651 2278 60		1*	5
Datum	Rentepercentage	Vorig saldo	
24-10-2017	0,00	749.518,56	
Bonusrente percentage		Nieuw saldo	
0,00		749.613,02	

*laatste blad

Geboekt op	Omschrijving	Al/bij	Bedrag
1 OKT	Rentebijschrijving bonusrente	BIJ	94,46

Wilt u altijd op de hoogte blijven van rentewijzigingen op ING spaarrekeningen?
Meldt u zich dan gratis aan voor de Spaarrente Wekker Zakelijk op ING.nl/rentewekker.
Dan ontvangt u drie dagen voordat de spaarrente wijzigt een e-mail.

Mijn ING Zakelijk
Overal snel en makkelijk online uw bankzaken
regelen. Kijk voor meer informatie op ING.nl/zakelijk

Saldolijn 020 22 888 44
Voor actuele saldo-informatie, betalen en sparen.
24 uur per dag, 7 dagen per week.

ING Zakelijk 020 22 888 22
Maandag t/m vrijdag van 8.00 tot 21.00 uur,
zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur.

10-04-2017 / 87

Bestuur Stichting Collectiefonds Fries Museum
Per adres: Fries Museum
Wilhelminaplein 92
89 11 CE Leeuwarden

Leeuwarden, 4 april 2017

onderwerp: Aanvraag financiering schilderij Wigerus Vitringa
kenmerk: JT/MS – 2017-139

Geachte leden van het bestuur,

In het najaar van 2016 kreeg het Fries Museum een onbekend schilderij van de Friese zeeschilder Wigerus Vitringa (1657-1725) aangeboden.

Het schilderij is afkomstig uit een vertrouwde negentiende-eeuwse kunstverzameling in de stad Groningen. De huidige eigenaresse heeft het van haar moeder geërfd, maar moet nu na vele jaren afscheid nemen van haar familiebezit vanwege haar kleinere behuizing.

Ze heeft het ons als eerste aangeboden en tegen een redelijk bedrag, omdat ze graag wil dat het schilderij terecht komt in de plaats waar de schilder opgegroeid is.

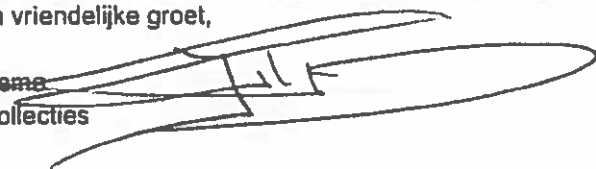
Bijgaand vindt u het verwervingsvoorstel voor dit schilderij in de vorm van een agendapunt voor uw komende vergadering en een bijlage, namelijk een op ons verzoek geschreven verslag van Marten Bos, die in 2003/2004 het schilderij gerestaureerd heeft.

Mevrouw Van der Linde is bereid om het schilderij naar Leeuwarden te laten komen voor bezichtiging. Mocht u na lezing van bijgaande documenten vragen hebben, dan kunt u die ten allen tijde stellen aan Marlies Stoter, conservator oude kunst en toegepaste kunst (bereikbaar via 0653395259 of via m.stoter@friesmuseum.nl)

Hartelijk dank, dat wij deze aanvraag voor financiering van het schilderij van Wigerus onder uw aandacht mogen brengen.

Met een vriendelijke groet,

J. Taekema
hoofd collecties

fries museum

wilhelminaplein 92
8911 bs leewarden
postbus 1239
8900 ce leewarden

t +31 (0)58 255 55 00
www.friesmuseum.nl
info@friesmuseum.nl

IBAN: NL44 RABO 0160 8556 24
BIC: RABONL2U

kvk leewarden 41001215
btw nr. nl002895031b01

Agendapunt bestuursvergadering Collectiefonds Fries Museum

Naam indiener: Marlies Stoter	Datum: 4 april 2017
-------------------------------	---------------------

Onderwerp: Aanvraag volledige financiering aankoop schilderij
Wigerus Vitringa, Kalm zeegezicht, ca. 1700

In overleg overeengekomen vraagprijs: € 17.000

Gemiddelde aankoopprijs geveilde schilderijen van Vitringa steekproefsgewijs: afhankelijk van de grootte variërend tussen de € 25.000 en € 40.000

Objectgegevens van verwervingsnummer S2016-065

Kalm zeegezicht, schepen op de rede met op de voorgrond een roeiboot met vissers (voorlopige titel)
Wigerus Vitringa (gesigneerd r.o.)
Datering 1690-1710
Olieverf op paneel, 36 x 49 cm
Particuliere collectie Groningen

Herkomst:

Afkomstig uit familiebezit, van de Groninger familie Kiewiet de Jonge. In de negentiende eeuw was Kiewiet de Jonge in Groningen een bekende naam: Geerd Jans Kiewiet de Jonge (1801-1881) was kunstenaar en verzamelde kunst, net als zijn zoon Jan Hindrik Kiewiet de Jonge (1830-1875). Ook waren zij actief als lijsten- en spiegelmakers. Uit hun verzameling is al in 1890 een schilderij van Jan Abrahamsz. Beerstraaten, *Gezicht op de Brol* in de collectie terechtgekomen.

Conditie:

Uitstekend en kan direct gebruikt worden in presentaties.
In 2003/2004 is het schilderij gerestaureerd door Marten Bos. Hierbij zijn latere overschilderingen verwijderd.

Zie Bijlage 1: brief d.d. 3 april 2017 van de heer Bos over de restauratie en de manier van werken van Vitringa.

Context en argumentatie:

De vermaarde zeeschilder Vitringa

Friesland en water, twee woorden, die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en toch is er maar één Friese schilder geweest, die zich in de zeventiende eeuw heeft gespecialiseerd als zeeschilder. Wie naar de schilderijen van werk van Wigerus Vitringa (1657-1725) kijkt, herkent dat hij schatplichtig is aan de grote Ludolf Backhuysen. Sommige experts menen, dat hij les van hem heeft gehad of in elk geval in zijn nabijheid heeft gewerkt. Tal van schilderijen die duidelijk van de hand van Vitringa zijn, zijn gemerkt met het monogram van Backhuysen en dit heeft later tot grote verwarring geleid. Wie heeft het schilderij geschilderd: Vitringa of Backhuysen?
Aanvankelijk lag er een grote juridische carrière voor Vitringa in het verschiet. Hij studeerde rechten in Franeker en na zijn promotie werd hij in 1678 aangesteld als advocaat aan het Hof van Friesland. Uit dat jaar dateert één van zijn vroegst gedateerde werken, *Zeegezicht met een beurtschip en een spiegeljacht* (Collectie Fries Scheepvaartmuseum Sneek). Zijn eerste schilderslessen zal hij in Leeuwarden gehad hebben, mogelijk van Richard Brakenburgh (1650-1702).
In 1696 liet hij zich inschrijven in het schildersgilde van de stad Alkmaar. Twaalf jaar later verhuisde hij

weer terug naar Leeuwarden vanwege gezondheidsproblemen en een verminderd gezichtsvermogen. Werk met een latere datum bewijst, dat hij als schilder nog wel actief bleef in Friesland. In 1721 maakte Tako Hayo Jelgersma, zijn enig bekende leerling, een portret van hem. Op een gravure naar het portret staat te lezen: *Wigerus Vitringa, Regtgeleerde: Vermaard Zee-schilder.*

Oeuvre en eigenaren

Het oeuvre van Wigerus Vitringa bestaat uit tekeningen, aquarellen en schilderijen en groeit nog steeds: deels omdat werken met het monogram LB toch herkend worden als van zijn hand, deels omdat er tot nu toe onbekende schilderijen naar voren komen.

Naast zee-, rivier- en havenzichten heeft hij een enkel Italianiserend landschap en genrestukken getekend en geschilderd.

Zijn schilderijen bevinden zich in particulier bezit en hangen in Het Stedelijk Museum in Alkmaar, Museum het Hannemahuis in Harlingen, het Fries Scheepvaart Museum in Sneek en het Fries Museum. Ook internationaal gerenommeerde musea als The Fogg Museum in Cambridge (MA), The Scottish National Gallery (Edinburgh), Musée d'Art et d'Histoire de Genève in Genève, The National Maritime Museum in Greenwich (Londen) hebben schilderijen van de Friese zeeschilder in de collectie. Voor de maritieme schilderijen van Vitringa in de Friese musea (Fries Museum, Hannemahuis en het Fries Scheepvaartmuseum) geldt, dat de Ottema-Kingma Stichting de voornaamste eigenaar is.

Het Fries Museum heeft de beschikking over de meeste Vitringatekeningen, ruim 25 stuks, maar ze zijn onder andere ook te vinden in de prentenkabinetten van het Rijksmuseum in Amsterdam en het Boymans van Beuningen.

Argumentatie

De naam van Wigerus Vitringa kan in een adem genoemd worden met andere befaamde zeventiende schilders uit het Friese: schilderijen van Wybrand de Geest, Jacob Backer, Dirck de Horn, Jacobus Sibrandi Mancadan en Lambert Jacobsz. zijn in vertegenwoordigd in de collectie van het Fries Museum, maar een maritiem schilderij van de enige Friese zeeschilder ontbreekt daar. (Een atypisch werk van hem, een herbergscene, is wel aanwezig). De kans doet zich voor een middelgroot, voor het publiek zeer aantrekkelijk schilderij te kunnen verwerven met een vertrouwde afkomst. De verwerving kan gezien worden als de kroon op de bijzondere collectie tekeningen en aquarellen in de collectie, eind negentiende eeuw geschonken door de belangrijke verzamelaar Assuerus Quaestius uit Dronryp. (Collectie Koninklijk Fries Genootschap).

Bij Vitringa zijn de golven vaak hoog, de wolken dreigend en er moet hard gewerkt worden aan boord van de schepen om koers te kunnen houden. Een andere kant van zijn werk is de verstillings: de schepen hebben hun anker uitgegoot of glijden zachtjes door de vaargeul en er is tijd om rustig een hengeltje uit te gooien. Ook op tekeningen in eigen bezit komen we deze beide aspecten van zijn werk tegen.

Op Kalm zeegezicht (voorlopige titel) zijn resten van zijn signering zichtbaar, maar het kan ook herkend worden als een echte Vitringa dankzij kenmerken als de heldere compositie met een lage horizon, waar schepen de hoofdrol spelen en aan de aanwezigheid van vele wat stijve poppetjes, kortom de mannen aan boord. Ook het contrast tussen schaduw en zonbelichte delen van het water en de vreemde bruine strook onderaan het zeil zijn karakteristiek voor zijn werk. De dunne, bijna transparante verflaag is het gevolg van de tand des tijds, die vat heeft gehad op zijn manier van schilderijen en gebruik van medium en verf.

Kalm zeegezicht is een nieuw werk binnen het oeuvre van Vitringa. Het bestaan en de verblijfplaats van dit schilderij was volgens mondelinge mededeling van Gert Elzinga, voormalig conservator oude kunst in het Fries Museum, niet bekend op het moment, dat de tentoonstelling *Wigerus Vitringa (1657-1725), Zeeschilder uit Friesland* in 2008 in het Fries Museum georganiseerd werd.

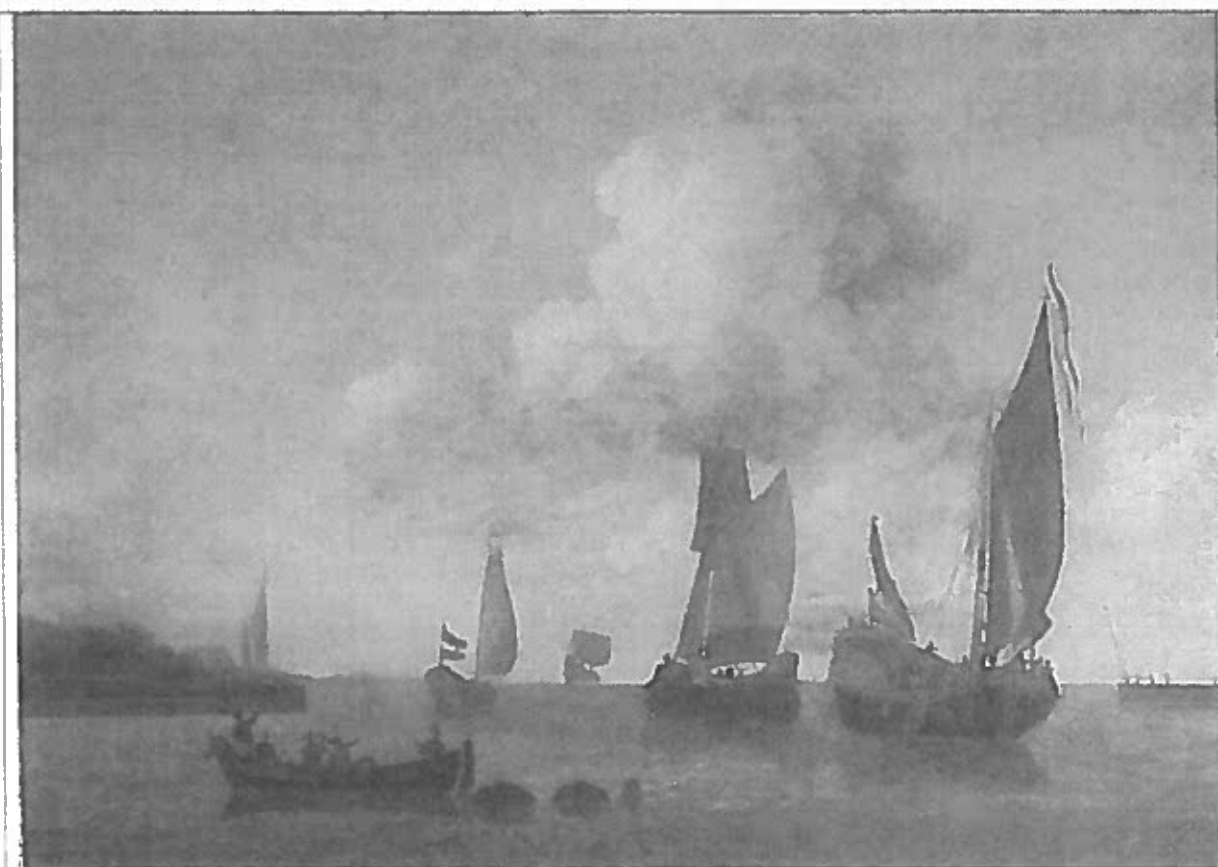
Met dank aan Sabine Craft-Giemans van de RKD, die het verwervingsvoorstel ondersteunt.

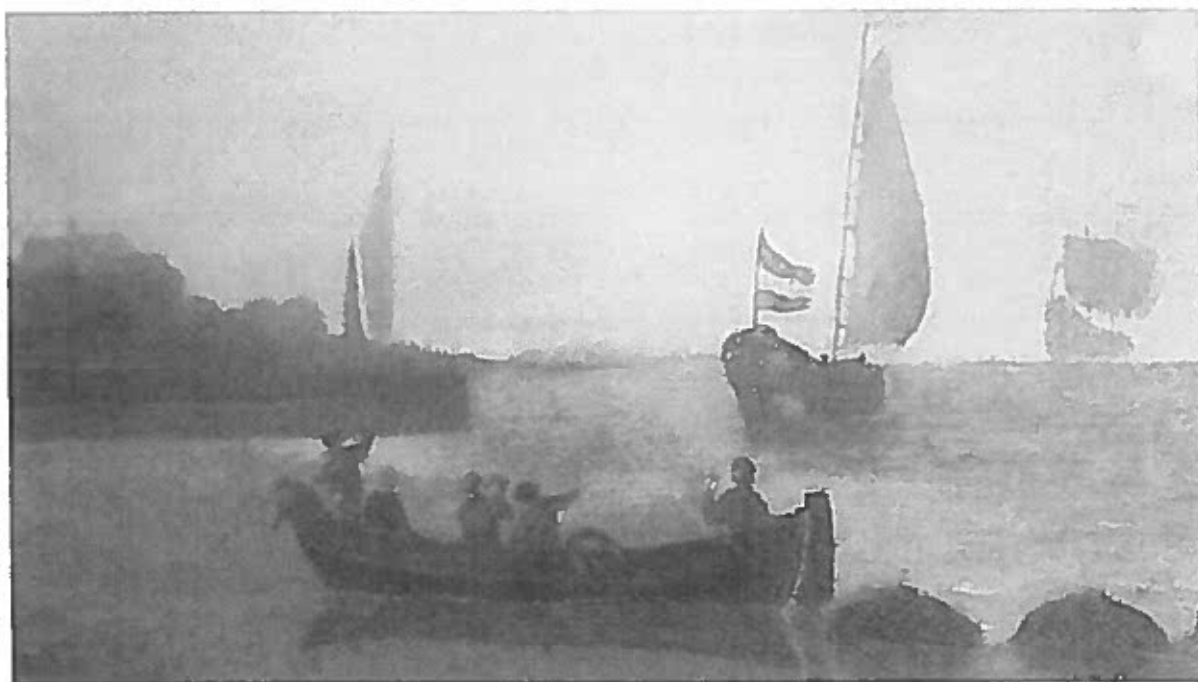
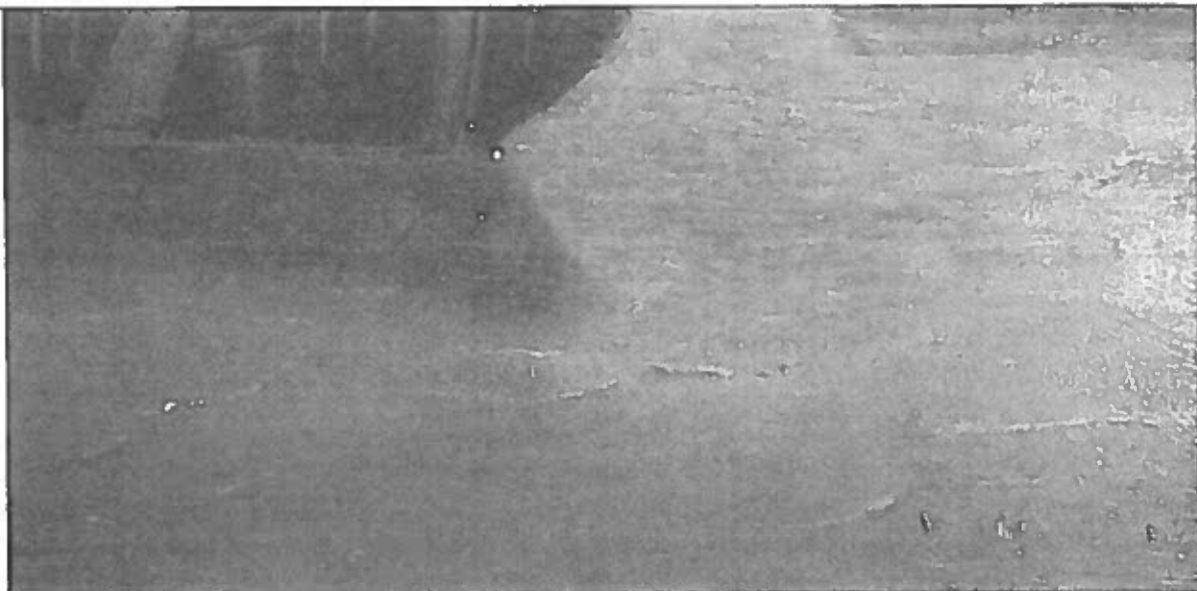
Literatuur:

J. Giltaij en J. Kelch, *Lof der Zeevaart: De Hollandse zeeschilders van de 17^e eeuw*,
Rotterdam, 1996, p. 403-405

P. Bakker, *De Friese schilderkunst in de Gouden Eeuw*,
Zwolle-Leeuwarden 2008, p. 223

G. Elzinga en G. de Beer, *Wigerus Vitringa (1657-1725) : de zeeschilder van Friesland*,
Leeuwarden 2008

Marten Bos
CONSERVERING EN RESTAURATIE VAN SCHILDERIJEN

Fries Museum
mevr. M. Stoter
Wilhelminaplein 92
8911 BS Leeuwarden

Noordwolde, 3 april 2017
Betr: schilderij Vitringa
Ref:

Geachte mevrouw Stoter,

Bijgaand enige informatie over de schilderwijze (zee)schilders in de zeventiende eeuw en van de Friese schilder, Wigerus Vitringa – Leeuwarden, 8 oktober 1657 - Wirdum, 18 januari 1725

Schilderijen in de zeventende eeuw werden meestal op (eiken) paneel geschilderd. Na het aanbrengen van een krijtgrond – vermengd met een aardpigment (bijv. een oker) en beenderlijm – werd (vaak) een ondertekening en onderschildering aangebracht. Daarover volgde de schildering, soms in meerdere lagen, tot het schilderij voltooid was. Meestal werden luchtpartijen en soms ook waterpartijen in een enkele laag aangebracht. Voor lucht- en waterpartijen werd meestal gebruik gemaakt van loodwit, azuriet aangevuld gele oker en soms een omber. Deze kleuren zijn van zichzelf half-transparant. Door veroudering van de verflaag wordt deze na verloop van tijd transparanter; de aanwezige olie in het bindmiddel schiet in en ontstaat het zgn. doorgroeien van de verflaag. Als onderliggende verflagen zichtbaar worden spreekt men van het doorgroeien van de verflaag. Dit komt voor bij Europese schilderijen uit de 16e, 17e, 18e eeuw waarbij een gekleurde ondergrond is gebruikt. Het verlies aan dekkend vermogen ontstaat ook bij olieverf schilderijen tijdens het droogproces. Naarmate een schilderij veroudert kunnen fragmenten van de ondertekening en gekleurde ondergronden zichtbaar worden. Bij panelen kan de houtstructuur zichtbaar worden. Dit is het sterkst zichtbaar in de lichtere partijen. Doorgroeien van de verflaag is o.a. ook zichtbaar in schilderijen Jan van Goyen en Salomon van Ruysdael.

Wigerus Vitringa

Het schilderij van Wigerus Vitringa (ro. Gesigneerd, geschilderd ca. 1690), olieverf op paneel – 36x49cm, schepen op een rede, is door mij gerestaureerd in 2003.

Het schilderij is vrij direct geschilderd, met name de luchtpartij. Dat wil zeggen grotendeels zonder ondertekening. Ook zijn figuren zijn in een vrij directe verftoets aangebracht. Deze wijze van schilderen is kenmerkend voor Vitringa waarmee hij de schilderswijze van bijvoorbeeld de Amsterdamse schilder Ludolf Backhuysen sterk benaderd en wat herkenbaar is in de vroege werken van Abraham van Beyeren.

Het schilderij vertoonde in de luchtpartij enkele plaatsen van doorgroeien van de verflaag en is – in overleg met de eigenaar – terughouden gerestaureerd.

Hopende u hiermee voldoende te geïnformeerd.
Met vriendelijke groet,

Marten Bos